

Novinky ze světa udržitelnosti

Říjnové food workshopy na MENDELU

V říjnu jsme na MENDELU měli dvě zajímavé akce o zdravém a udržitelném stravování. Připravilo je Oddělení strategie a analýz a atmosféra byla příjemná.

Jako první dorazila Margit Slimáková, známá odbornice na výživu. Povídala o tom, jak jíst zdravě bez zbytečného stresu a jak si díky pár jednoduchým návykům udržet energii i dobrou náladu. Bylo to lidské a inspirativní. Margit Slimáková ukázala, že vyvážený talíř nemusí být věda a že si zdravé jídlo můžeme užít bez pocitu omezování.

O tři týdny později jsme navázali workshopem s ProVeg Česko pod vedením nutriční terapeutky Marie Šantrochové. Ten byl zaměřený hlavně na to, jak do jídelníčku přidat víc rostlinných jídel. Probírali jsme zdravotní benefity, dopady na životní prostředí i to, jak nahradit běžné živočišné produkty tak, aby jídla zůstala pestrá a chutná. Marie Šantrochová přidala tipy, které se dají zavést hned a bez velkých změn.

Obě akce doprovodilo rostlinné občerstvení. U ProVeg ho připravila firma Green Leaves a u Margit Slimákové Sly Fox.

Pokud chcete nakouknout, jak to celé vypadalo, fotky z obou akcí najdete ve fotobance.

Jak adaptovat krajinu na klimatické extrémny

Ve dnech 15.-16. října 2025 proběhla v Lázních Jeseník konference Cesta vody 2025, kde se setkali vědci, starostové, projektanti, zemědělci i zástupci státní správy, aby diskutovali, jak česká krajina může lépe zadržovat vodu a předcházet povodním či suchu. Nad jednou z částí akce převzala záštitu Zahradnická fakulta MENDELU, která představila výstavu KRAJINA A VODA. Účastníci měli možnost diskutovat s klimatolog, architekt, lesníky i odborníky z AOPK ČR, Povodí Odry či Nadace Partnerství. Druhý den konference patřil terénním exkurzím do Jeseníku a obce Písečná, kde si účastníci prohlédli revitalizaci městských toků, infiltrační opatření v lesích a projekty zpomalující odtok vody z krajiny.

Studenti oboru Krajinářská architektura se zaměřili na krajinu nad městem Jeseník a přilehlou obec Česká Ves. Rozdělili území do pěti mikropovodí a analyzovali jeho odolnost vůči extrémním klimatickým událostem. Navrhovali konkrétní opatření – od geomorfologicky vedených linií odtoku, přes retenci vody a rozmístění vegetačních prvků, až po protierozní ochranu a obnovu typických znaků krajinného rázu. Cílem bylo ukázat, že krajinná architektura může být klíčovým nástrojem adaptace na klimatické změny – propojuje zastavěné i nezastavěné území a spojuje technická a přírodě blízká řešení, která zpomalují odtok vody, ochlazují prostředí a zvyšují odolnost krajiny. Práce vznikly pod vedením pedagogů Ústavu plánování krajiny ZF MENDELU a představují konkrétní a inspirativní přístup k integraci vědy, vzdělávání a praktických opatření pro udržitelnou a odolnou krajinu.

Jedličky ze Křtin v obchodech Nadace Veronica

Letos pokračujeme ve spolupráci Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny a Nadace Veronica. Na předvánoční trh v Brně poputuje celkem 900 jedliček, které vyrostly v lesních školkách ŠLP Křtiny. A to nejlepší na celém projektu je, že stromky nekončí na skládce. Na jaře je mohou lidé přivést zpět a zasadit do univerzitních lesů.

Petra Packová ze ŠLP Křtiny to shrnula krásně. Lidé si stromek vyberou, několik měsíců se o něj starají a často k tomu přizvou i děti. Na jaře spolu vyrazí do lesa a stromek tam vrátí. Letos na jaře se vrátilo kolem 170 jedliček a přijelo přes 300 sázejících. Stromky byly ve skvělé kondici, což je snad ta nejlepší vizitka.

Vypěstovat jedli bělokorou do velikosti vhodné na předvánoční trh ale není vůbec jednoduché. Pracovníci školek musí nejdříve získat osivo ze zvlášť vybraných porostů, které stromolezec sbírá přímo v korunách vzrostlých jedlí. Semena se pak luští, čistí a vysévají do pařenišť, kde tráví první dva roky života. Další dva roky rostou v sadbovačích a nakonec stráví ještě dva roky v květináči, aby dorostly do přibližně 50 cm. Teprve pak míří na trh.

Jedličky budou k zakoupení od 24. listopadu v obchodech Nadace Veronica na Pekařské a na Palackého třídě v Brně. Prodej zajišťují ekologické organizace, které se projektu věnují už 27 let. Část jedlíček poputuje zdarma i k lidem, kteří by si stromek sami dovolit nemohli. Distribuci pro potřebné zajišťuje spolek Vesna.

Ochrana mandloní v Hustopečích

Mandloňové sady v Hustopečích jsou pro Evropu unikátní a je skvělé, že o ně pečujeme nejen jako o krásné místo, ale i jako o cenný genetický zdroj. Stejně jako révu mohou i mandloň napadat houbové patogeny, které dokážou strom zlikvidovat opravdu rychle. Vědci ze Zahradnické fakulty proto zkoumají, jak stromy co nejlépe chránit a jak těmto houbám předcházet.

Základem je správná pěstitelská praxe. Nejlepší je provádět řez v suchém počasí, protože vlhko podporuje šíření spor. Pomáhá i to, když se do koruny dostává dostatek slunce nebo když se velké rány ošetří vhodným přípravkem. Pokud je strom už napadený, dá se řezná rána ošetřit roztokem se spory houby rodu *Trichoderma*. Ta dokáže omezit růst škodlivých hub a stromu tak pomáhá bránit se.

MENDELU je zapojená i do mezinárodního výzkumu houbových chorob dřeva v rámci prestižního konsorcia International Council on Grapevine Trunk Diseases. Vědci tam sdílejí nové poznatky o ochraně dřevin po celém světě. Ve spolupráci s našimi odborníky vznikla i mandloňová odrůda Husle, která se hodí právě pro hustopečskou oblast a už roste v místních sadech.

MENDELU posiluje spolupráci s AOPK

MENDELU a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR oznámily další rozvoj společné práce v chráněných územích jižní Moravy. Zaměřují se hlavně na péči o cenné lesní ekosystémy, koordinaci výzkumu a také na vzdělávání studentů přímo v terénu.

Fakulty spolu s odborníky z AOPK připravují plány péče, metodické materiály a věnují se výzkumu biodiverzity a dopadů klimatické změny na lesy. Součástí spolupráce je i podpora závěrečných prací studentů, terénní cvičení, exkurze pro veřejnost a popularizace vědy formou workshopů a výstav.

Děkan Lesnické a dřevařské fakulty Libor Jankovský k tomu říká, že propojení výzkumu s praxí je klíčové. Studentům umožňuje získat cenné zkušenosti přímo v přírodě a zároveň přispívá k péči o jedinečné ekosystémy jižní Moravy.

Mezi společné projekty patří například mezinárodní iniciativa SCAN-DANUBE, kterou podporuje Evropská unie. Zaměřuje se na odumírání jasanu úzkolistého v lužních lesích Soutoku.

Podle Františka Pelce, ředitele AOPK ČR, je Soutok výjimečným územím, kde se potkává věda a praxe. Díky spolupráci s MENDELU se daří lépe porozumět tomu, jak se zde příroda vyvíjí, a jak ji šetrně chránit.

Elektronické tržiště pomůže školám nakoupit lokální potraviny

V Jihočeském kraji už několik let funguje elektronické tržiště, které školním jídelnám výrazně usnadňuje nákup potravin od regionálních producentů. Myšlenka je jednoduchá. Školy můžou na jednom místě objednat maso, mléčné výrobky, vejčička, ovoce, zeleninu i další suroviny přímo od místních farmářů a zpracovatelů. Producenti díky tomu získávají pravidelný odbyt a budují si jméno v regionu.

Tržiště dnes využívá 56 zařízení. Kromě školních jídelen je v systému i několik domovů pro seniory. Nabídka se pořád rozrůstá. Zapojeno je přes 70 dodavatelů a k dispozici je zhruba dva a půl tisíce produktů včetně bio masa, mléka nebo zeleniny. Největší zájem je o hovězí maso, kuřecí prsa, ryby a mléčné výrobky. Nově se objevují i dodavatelé bio ovoce a zeleniny, což je skvělá zpráva pro všechna zařízení, která chtějí vařit kvalitněji a udržitelněji.

Výhodou systému je, že školní jídelny nakoupí vše na jednom místě. Tržiště pak jednotlivé položky automaticky rozdělí konkrétním dodavatelům. Ti poté zajišťují doručení a fakturaci. V případě potřeby pomáhá také regionální distributor, což usnadňuje logistiku menším producentům.

Jihočeský kraj vidí v tržišti nejen způsob, jak podpořit lokální zemědělce, ale také cestu ke zkracování dodavatelských řetězců a větší soběstačnosti regionu. A pokud se některé školy a producenti časem propojí přímo, je to podle kraje jen potvrzení, že systém funguje tak, jak má.

Akce

24.–27. 11. MENDELU ve VIDA

24. 11. Přednáška: Digitalizace a přírodní řešení pro čištění odpadních vod

22.–28. 11 Dobrotrh MENDELU online aukce

3. 12. Dobrotrh MENDELU

11. 12. Vánoční punč pro Emila

12. 12. Zastavení na Rybníčním záměčku „Andělské Vánoce“